

Jak wspomagać rozwój
mowy dziecka!

Umiejętności oczekiwane w 0-3m. Ż.

- * Pierwsze dwa miesiące życia dziecka to czas, gdy występują u niego dźwięki krtaniowe związane z przyjmowaniem pokarmu. Jest to czas, gdy dzieci komunikują swoje potrzeby, samopoczucie oraz odczuwany dyskomfort płaczem, krzykiem, marudzeniem i pomrukiwaniem. Jest to nieświadoma forma komunikacji dziecka z otoczeniem.
- * W 2. miesiącu życia możemy zaobserwować głuźnienie dziecka, które jest spontaniczną produkcją dźwięków, składających się z samogłosek, dźwięków gardłowych, np. agu, kli, gli, bwe itp. Poza dźwiękami w tym czasie zaczyna się pojawiać uśmiech skierowany do bliskich osób, są to początki tzn. uśmiechu społecznego. W tym czasie zauważamy już również zróżnicowanie płaczu dziecka - inaczej płacze, gdy chce jeść, a inaczej, gdy zachodzi potrzeba zmiany pieluchy - mówimy tu już o początku komunikacji dziecka z otoczeniem.
- * W 3. miesiącu dziecko zwraca większą uwagę, gdy się do niego mówi, jest zaintrygowane osobami i uczy się poprzez patrzenie oraz słuchanie innych.

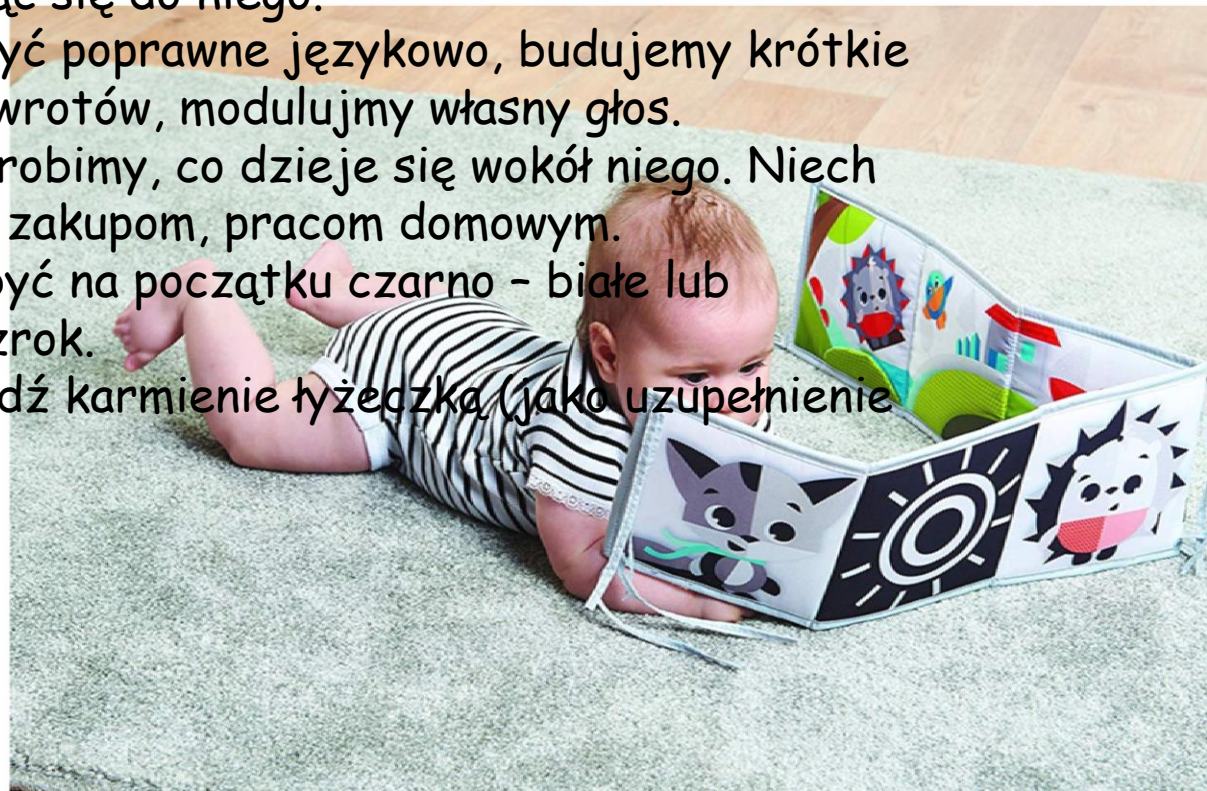
Umiejętności oczekiwane w 4-6m. ż.

- * Śmieje się, piszczy w położeniu na plecach - doskonali repertuar samogłosek,
- * W tym czasie dziecko wydaje z siebie coraz więcej dźwięków, pojawiają się pierwsze głoski wargowe tj. m, p, b. Dzieci nabywają również umiejętność zmiany wysokości wydawanych przez siebie dźwięków. **To wszystko związane jest z rosnącą sprawnością ruchową dziecka, w tym sprawnością aparatu artykulacyjnego.**
- * Około 5. miesiąca dziecko zaczyna realizować sylaby składające się ze spółgłosek i samogłosek.

- * **Około 6. miesiąca życia zaczyna się pojawiać gaworzenie, czyli pierwsze świadome dźwięki wydawane przez dziecko.**
- * **Brak takich zachowań może wskazywać na zaburzenia rozwoju mowy, w tym na poważne uszkodzenie słuchu.**
- * Gaworzące dziecko uczy się operować swoim głosem, ćwiczy sprawność artykulacyjną oraz słuch fonemowy - zaczyna bowiem słyszeć i odróżniać poszczególne dźwięki mowy.
- * Wsłuchuje się ono w dźwięki otoczenia oraz te wydawane przez siebie, samo -powtarza je, zaczyna bawić się swoją mową, co sprawia mu radość. Zaczyna łączyć samogłoski ze spółgłoskami tworząc sylaby. Dźwięki wydawane przez dzieci w tym okresie nie posiadają jeszcze znaczenia. **Dzięki gaworzeniu niemowlę zaczyna wytwarzać skojarzenia pomiędzy dźwiękiem a obrazem przedmiotu, który się do niego odnosi.**

W jaki sposób wspieramy rozwój dziecka?

- Ćwiczmy ssanie i picie, można przeprowadzić masaż ustno-twarzowy, wzmacniać występujące dźwięki przez prowokowanie dziecka.
- Mówmy do dziecka, już od pierwszych dni jego życia, dużo i spokojnie. Nie podnośmy głosu zwracając się do niego.
- Nasze wypowiedzi powinny być poprawne językowo, budujemy krótkie zdania, używając prostych zwrotów, modulujemy własny głos.
- Mówmy dziecku co przy nim robimy, co dzieje się wokół niego. Niech mowa towarzyszy spacerom, zakupom, pracom domowym.
- Zabawki dla dzieci powinny być na początku czarno - białe lub czerwone aby stymulować wzrok.
- Około 4 - 6 miesięcy wprowadź karmienie łyżeczką (jako uzupełnienie ssania piersi lub butelki).

Rodzicu!

Pobaw się z dzieckiem w „a kuku”. Zachęć je do uśmiechu, mówiąc do niego w trakcie zabawy.

Zapewnij dziecku odbiór bodźców wizualnych i słuchowych (ruszające się zabawki, grzechotki, zegar z pozytywką). Mów do niego. Gdy śmieje się lub grucha, wzmacniaj tę reakcję, głaszcząc je lub uśmiechając się do niego. Rób tak również w trakcie sprawowania codziennej opieki: w czasie kąpieli, przewijania, karmienia.

Stań lub usiądź obok dziecka. Dzwon dzwoneczkiem; gdy dziecko odwróci głowę w kierunku dźwięku, wzmocnij reakcję werbalnie lub uśmiechem. Dość często powtarzaj cały proces.

Dziecko zadowolone, najedzone, z czystą pieluchą nie wymaga tego, by „zatykać” go smoczkiem. Pozwalajmy dzieciom głużyć i gaworzyć, wokalizować, śpiewać i pisać. Te pierwsze etapy rozwoju mowy są bardzo ważne. Pożądanym w rozwoju jest także to, by dziecko brało do buzi rączki, nóżki, zabawki. To poznawanie świata buzią jest bardzo ważne, przygotowuje sensorycznie jamę ustną i wargi do późniejszego jedzenia łyżeczką i rączkami”.

Umiejętności oczekiwane w 7-9m. ż.

- * W kolejnych miesiącach dziecko doskonali gaworzenie - staje się ono coraz bardziej zróżnicowane, wzbogacone o nowe głoski. Około ósmego miesiąca naśladuje, powtarza oraz samodzielnie wokalizuje sylaby. Rozumie wypowiedzi zabarwione emocjonalnie, np. "brawo", "pięknie". **W tym czasie możemy również zaobserwować inicjowanie dialogu przez dziecko - mówi po swojemu, jednak ważne jest to, że odnosi się do dorosłego, patrzy na niego.**
- * W 9. miesiącu dziecko gotowe jest już do artykulacji słów, naśladuje dźwięki z otoczenia. **Ważnym momentem w jego rozwoju jest wskazywanie palcem, które świadczy o gotowości do nauki języka. Pojawia się między 9 a 12 m. ż.** W tym czasie dziecko współdzieli uwagę z dorosłym, czyli pokazuje przedmiot i sprawdza, czy dorosły patrzy na to samo co ono. **Wskazanie palcem jest komunikatem: „Zobacz! Tam jest coś ciekawego” lub „Daj mi to”.** W ten sposób dziecko próbuje zwrócić uwagę dorosłego na przedmioty i zdarzenia lub chce, aby dorosły zrobił coś z przedmiotem.

WAŻNE! Pojawienie się rozumienia intencji komunikacyjnej, gestu wskazywania palcem - kształtowanie wspólnego pola uwagi!!!

Umiejętności oczekiwane w 9-12m. ż.

- * Echolalia – dziecko próbuje naśladować mowę dorosłych, wielokrotnie powtarza usłyszane sylaby (głośno, cicho, wysoko, nisko, krótko, długo).
 - * **Powtarza sylaby i słowa wypowiedane przez dorosłego.**
- * **Rozumie proste polecenia słowne, niektóre nazwy osób, przedmiotów i czynności.**
 - * **Samodzielnie wypowiada kilka słów.**
- * **Okolo 9 – 12 miesiąca zrezygnuj z butelki ze smoczkiem i z podawania papek. Zachęcaj dziecko do picia z kubka (nie niekapka!) i gryzienia oraz żucia.**
- * **Baw się z dzieckiem wykorzystując różnorodne pokarmy. Upieczesz tym sposobem dwie (nawet trzy!) pieczenie na jednym ogniu: spędzisz wesoło czas z dzieckiem, usprawnisz mu buzię i język oraz zachęcisz do próbowania różnych smaków.**
- * Wylej na talerz trochę soku. Poproś dziecko, by nabrało powietrze noskiem, a następnie dmuchało na talerz, tak, by zrobić fale. Po wszystkim pozwól dziecku wylizać talerz – to również ćwiczenie usprawniające język.

W jaki sposób wspieramy rozwój dziecka?

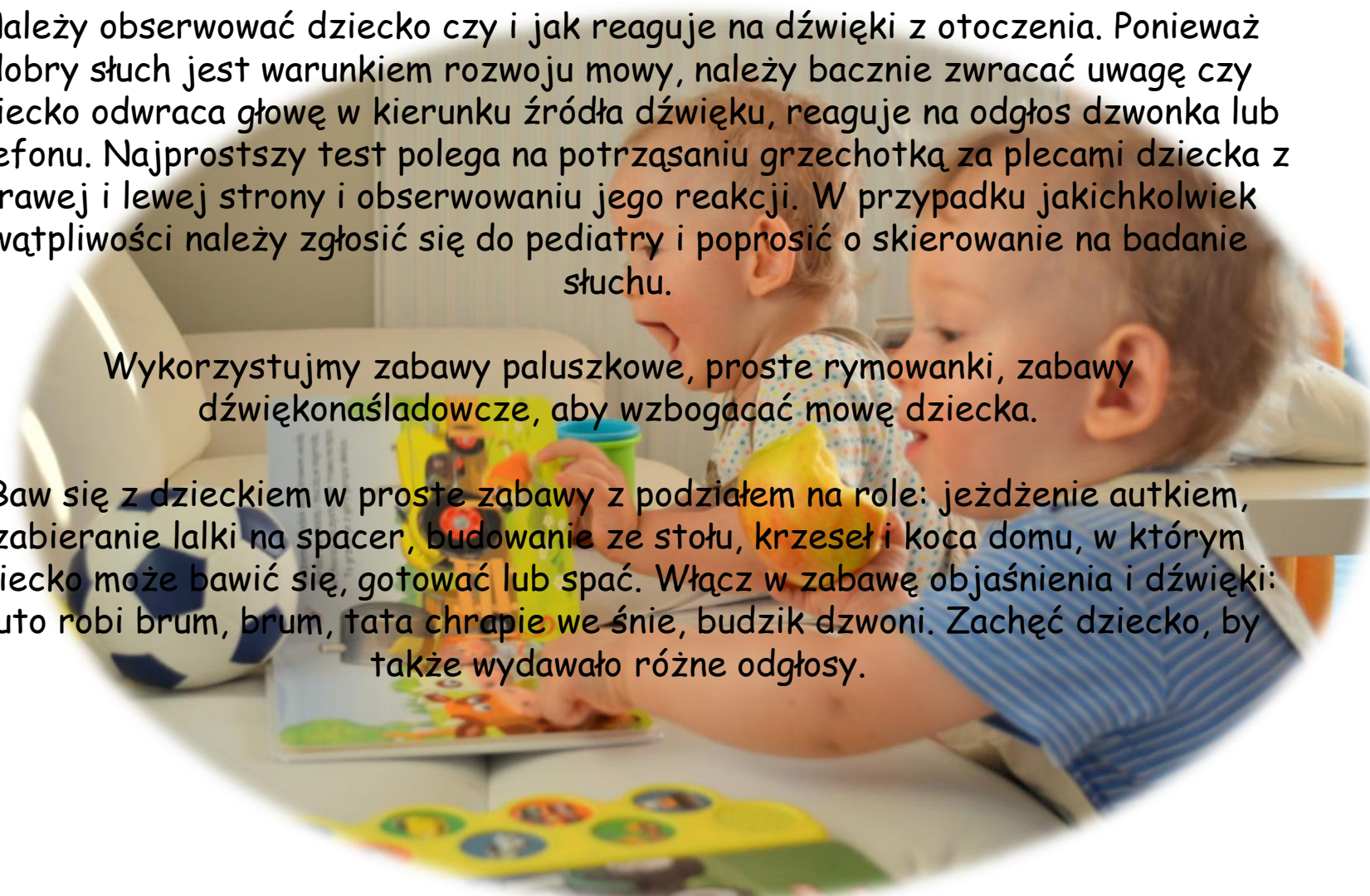
- Posadź sobie dziecko na kolanach, by mogło się Ci przyglądać. Baw się z nim i żartuj. Mów do niego: „mama-ma-ma-ma”. Zbliź twarz do dziecka, by mogło dotykać Twoich warg, żuchwy lub krtani, zachęć je, by wykonywało podobne ruchy wargami i wydawało dźwięki.
- * Zamykaj i otwieraj usta; chuchaj, nadymaj policzki; wysuwaj język.
- * Kiedy dziecko wypowie jakieś słowo, zdanie starajmy się rozszerzyć jego wypowiedź, dodając jakieś słowa.
- * Połóż przed dzieckiem dwie rzeczy (np. zabawkę, przedmiot codziennego użytku, ciasteczko) i spytaj: „Co chciałbyś dostać?”. Zachęć dziecko do wskazania jednego przedmiotu. Jeśli tego nie robi, poprowadź jego rękę i dotknij palcem jednego z dwóch przedmiotów. Wymień jego nazwę podając dziecku. Jeśli dziecko bez Twojej pomocy wskazuje przedmiot leżący przed nim, rozszerz liczbę rzeczy do trzech.
- * Wrzucaj groch do miski wypełnionej wodą, jedno ziarenko co parę sekund. Naśladuj dźwięk, wypowiadając twarde [p].
- * Pokazuj dziecku obrazki, naśladując odpowiednie dźwięki: samochód (brum brum); kot (miau); pies (hau); krowa (mu), etc.

Dziecko uczy się języka przez naśladownictwo, dlatego dużo do niego mów i pokazuj obrazki, czynności, przedmioty, które ma skojarzyć ze słowami. Mów do niego również w czasie ubierania i rozbierania, gdy dajesz mu coś do zjedzenia, gdy idziesz z nim na zakupy, gdy gotujesz, sprzątasz mieszkanie, itp.

Należy obserwować dziecko czy i jak reaguje na dźwięki z otoczenia. Ponieważ dobry słuch jest warunkiem rozwoju mowy, należy baczenie zwracać uwagę czy dziecko odwraca głowę w kierunku źródła dźwięku, reaguje na odgłos dzwonka lub telefonu. Najprostszy test polega na potrząsaniu grzechotką za plecami dziecka z prawej i lewej strony i obserwowaniu jego reakcji. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości należy zgłosić się do pediatry i poprosić o skierowanie na badanie słuchu.

Wykorzystujmy zabawy paluszkowe, proste rymowanki, zabawy dźwiękonaśladowcze, aby wzbogacać mowę dziecka.

Baw się z dzieckiem w proste zabawy z podziałem na role: jeżdżenie autkiem, zabieranie lalki na spacer, budowanie ze stołu, krzesel i koca domu, w którym dziecko może bawić się, gotować lub spać. Włącz w zabawę objaśnienia i dźwięki: auto robi brum, brum, tata chrapie we śnie, budzik dzwoni. Zachęć dziecko, by także wydawało różne odgłosy.

Po 12. miesiącu życia

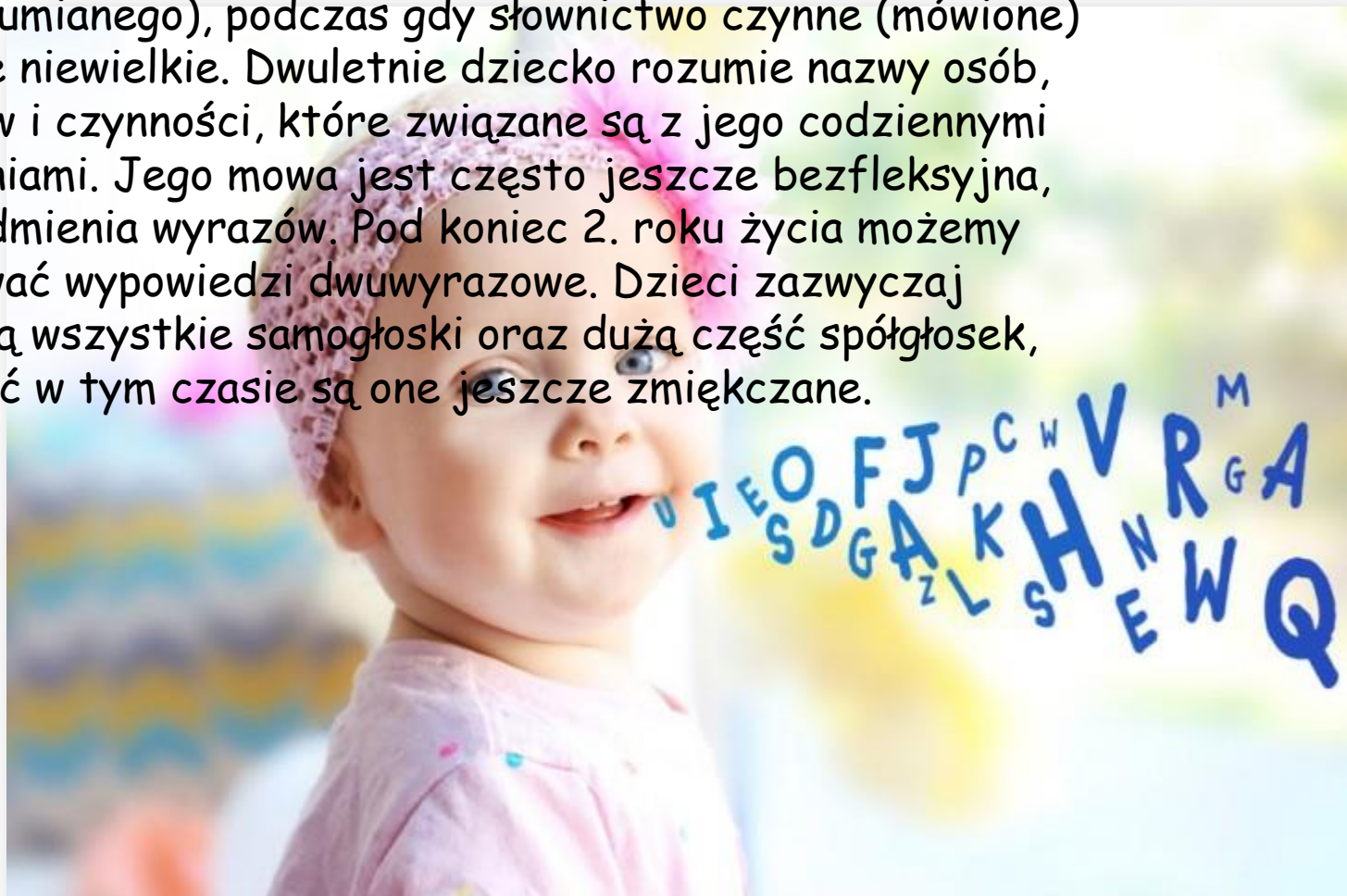
U dzieci następuje intensywny rozwój mowy oraz rozumienia (rozumieją proste polecenia i pytania). Reagują na pytania o bliskich, np. „gdzie tata?” oraz na prośby takie jak „daj misia”. Wypowiedzi dziecka są jednoczłonowe i stanowią etykiety dla przedmiotów, zabawek czy osób. **Dziecko w tym czasie rozumie kilka lub kilkanaście słów odnoszących się do najbliższego otoczenia.** Reaguje na domowników, nazwę ulubionego pokarmu czy nazwę sytuacji, np. spacer.

Okolo 14-18. miesiąca w słowniku dziecka rzeczowniki przeważają nad czasownikami. Dzieci mogą nazywać osoby („mama”, „tata”, „baba”), przedmioty ze swojego otoczenia (np. „mi” jako miś, „bum” jako auto), nazywać zwierzęta („pi pi” - ptaszek). Czasowniki zazwyczaj występują w formie rozkazu lub oznajmień - „da” jako daj, „a-a-a” jako spanie, „am” jako jedzenie. Nie obserwuje się jeszcze łączenia wyrazów.

Wypowiedziane słowo pełni rolę zarówno nazwania przedmiotu, jak i czynności z nim związanej (np. „buty” jako nazwa przedmiotu, ale również prośba o to, aby je założyć).

WAŻNE rozumienie znacznie wyprzedza rozwój wypowiedzi dziecka.

W 2. roku życia dzieci posiadają dosyć duży zasób słownictwa biernego (rozumianego), podczas gdy słownictwo czynne (mówione) jest jeszcze niewielkie. Dwuletnie dziecko rozumie nazwy osób, przedmiotów i czynności, które związane są z jego codziennymi doświadczeniami. Jego mowa jest często jeszcze bezfleksyjna, czyli nie odmienia wyrazów. Pod koniec 2. roku życia możemy odnotować wypowiedzi dwuwyrazowe. Dzieci zazwyczaj wypowiadają wszystkie samogłoski oraz dużą część spółgłosek, choć w tym czasie są one jeszcze zmiękczone.

Czy zatem dwulatek powinien już mówić?

Jeśli dziecko nie komunikuje się z rodzicami werbalnie, to ważne, aby zaobserwować, czy robi to w inny sposób. Czy potrafi pokazać, czego chce, czy dzieli się z innymi swoimi emocjami, czy kontakt z drugą osobą jest dla niego ważny, czy też od niego stroni, oraz czy próbuje naśladować zarówno zachowania osób, jak i dźwięki. Czy nawiązuje kontakt wzrokowy?

Gdy dwuletnie dziecko jeszcze nie mówi, istotne jest także, aby sprawdzić, dlaczego.

Należy również bacznie przyglądać się, czy dziecko rozumie wypowiedzi rodziców. Chodzi tu jednak o same wypowiedzi, a nie ich połączenie z gestem, np. „daj misia” bez pokazywania na niego palcem lub wyciągania ręki.

Umiejętności oczekiwane w 3 r.ż.

Pojawiają się proste zdania rozbudowane pod względem ilości i jakości wyrazów. Dziecko zaczyna rozróżniać zaimki osobowe **ja – ty**, używa zaimka zwrotnego **się**, np. *bawię się, ubieram się, myję się*; w mowie pojawiają się czasowniki.

Poprawnie wymawia:

- samogłoski ustne: **a, e, i, o, u, y**
- spółgłoski nosowe: **m, n, ń**
- „półspółgłoski”: **j, ł**
- spółgłoski: **f, w, t, d, p, b, h**

Następuje wzrost sprawności komunikacyjnej i społecznej.

Manifest dziecka do Rodzica!

- **Mów do mnie powoli w naturalnym tempie.** Żebym mógł zrozumieć każde słowo. Nie „spieszczaj”- przecież jesteście dorośli. Chcę wiedzieć jak naprawdę brzmią słowa.
- **Nazywaj co robisz** - to takie ciekawe! Opowiadaj mi o wszystkim, co robisz- jak mnie myjesz, jak ubierasz, jak sprzątasz, gotujesz, co mijamy na spacerze.
- **Używaj prostego słownictwa.** Buduj proste zdania, np. Auto jedzie szybko. Auto jest duże i czerwone. Auto ma cztery koła. Tyle ciekawych rzeczy może się od Ciebie dowiedzieć!
- **Chcę widzieć Twoją buzię!** Dzięki temu wiem jak ułożyć moje wargi i język, żeby dobrze wypowiedzieć różne słowa.
- **Naucz mnie pić z kubka.** „Niekapki” wykrzywiają moje ząbki. Pozwól mi gryźć i żuć twarde rzeczy- nie bój się, nie zakrztuszę się. W pewnym wieku „papki” nie są dobre.
- **Nie przerywaj mi.** Nie odpowiadaj od razu za mnie. Daj mi czas, by móc Ci wszystko opowiedzieć, dopiero kiedy naprawdę mam problem pomóż mi.
- **Powtórz po mnie wyraźnie i poprawnie,** jeśli powiem coś niewyraźnie.
- **Zachęcaj mnie do mówienia.** Stwarzaj sytuacje aktywizujące do mówienia.
- **Oglądaj ze mną książeczki.** Opowiadaj co w nich jest.
- **Nie krzycz na mnie,** że niewyraźnie mówię. Nie umiem jeszcze wszystkiego.
- **Wyłącz telewizor.** Wiem, że myślisz, że lubię telewizor, laptop i tablet ale tak naprawdę wolę się bawić z Tobą. **Stymulacja prawej półkuli.**
- **Bawmy się rączkami.** Moje sprawne rączki pozwolą mi w przyszłości mówić ładnie, nawlekajmy koraliki, zbierajmy kasztany, bawmy się plasteliną i w piasku.
- **Pozwól się bawić z moimi rówieśnikami.** Chcę usłyszeć jak mówią inne dzieci i z nimi porozmawiać.
- **Śpiewaj ze mną.** Podczas śpiewania lepiej zapamiętuję słowa, rytm i melodię. To takie śmieszne „Głowa, ramiona, kolana, pięty...!”
- **Nie zmuszaj mnie do wymawiania głosek, na które nie jestem jeszcze gotowe!** Na „R” też przyjdzie czas.

- **Ćwicz ze mną buzię.** Mój język i wargi będą bardziej sprawne, by wymówić nawet trudne słowa.
- **Dmuchaj ze mną.** Mówienie to też skoordynowanie z prawidłowym sposobem oddychania. To takie śmieszne WDECH-WYDECH- WDECH, OOOO jak wysoko leci bańka mydlana.
- **Naucz mnie** raczkować, wchodzić po schodach, jeździć na rowerze - naprzemiennosc ruchów jest tak ważna dla mojego rozwoju!
- **Nazywaj moje emocje.** Czasami nie umiem sobie z nimi radzić, bo nie potrafię ich nazwać.
- **Znajdź czas dla mnie.** Przestań się spieszyć, to trochę denerwujące, gdy jesteście ciągle zajęci, pobawmy się razem na podłodze.
- **Naśladuj ze mną odgłosy otoczenia.** To takie śmieszne, gdy naśladujemy razem konika I-HA albo karetkę I-O-I-O!!
- **Pokazuj mi różne rzeczy i nazywaj je.** Zrób ze mną „kosz skarbów” i naucz mnie co w nim jest albo pokaż co kryje się w tej szufladzie w kuchni.
- **Pozwól mi być samodzielnym,** choć nie zawsze robię wszystko perfekcyjnie.
- **Pytaj mnie!** Zapytaj mnie gdzie coś leży, poproś, żebym coś przyniosło. Będę tak szczęśliwe, gdy będziecie dumni jeśli coś znajdę i przyniosę.
- **Chwal mnie,** jeśli samo coś powiem. To zachęci mnie do dalszych prób mówienia.
- **Poczytaj mi bajkę!** W ten sposób ćwiczę koncentrację, rozwijam wyobraźnię, poszerzam słownictwo. Te bajki są takie interesujące!!!
- **Pobaw się ze mną** w sklep, warsztat albo pocztę. Wcielanie się w role uczy mnie jak zachować się w nowych sytuacjach.
- **Nie wstydź się** - kiedy uważacie, że mówię dużo mniej lub gorzej niż moi rówieśnicy, zabierzcie mnie do logopedy. Tam dowiemy się jak razem się bawić i ćwiczyć.

Rozwój mowy dziecka – artykulacja

4 ROK ŻYCIA

Dziecko ma 3 lata 0 miesięcy – 3 lata 11 miesięcy

- * następuje stałe bogacenie słownika, budowanie zdań rozwiniętych i złożonych,
- * częste używanie wyrazów nazywających cechy - wzrost liczby przymiotników i przysłówków,
- * spadek liczby neologizmów dziecięcych i błędów gramatycznych,
- * wiek pytań - lawinowo wzrastająca liczba pytań, pojawienie się pytania „Dlaczego?”
- * swobodne nazywanie relacji przestrzennych wyrażeniami przyimkowymi.

* **Dziecko powinno:**

- * wymawiać głoski: [t], [d], [n], [l], [k], [g], [f], [w],
- * realizować głoski tzw. szeregu ciszącego - [ś], [ź], [ć], [dź],
- * próbować wymawiać głoski tzw. szeregu syczącego - [s], [z], [c], [dz];

* **Dziecko może:**

- * substytuować (zamieniać) głoskę:
- * [l] na [j],
- * szereg syczący na ciszący,
- * szereg szumiący na syczący lub ciszący,
- * [r] na [j] lub [l],
- * mówić niektóre słowa “po swojemu”,
- * skracać wyrazy lub je “przekręcać” lub / i zniekształcać,
- * jąkać się rozwojowo (w takiej sytuacji należy poradzić się terapeuty jak postępować z dzieckiem);

Co ma ręka do gadania?

- * Kształtowanie się motoryki precyzyjnej jest procesem złożonym i skomplikowanym, zaczyna się już w okresie życia płodowego. Rozwój umiejętności manualnych pozostaje w ścisłej korelacji z całym rozwojem psychomotorycznym dziecka, a więc i z rozwojem mowy. Dzieje się tak dlatego, iż „motoryka precyzyjna oraz komunikacja językowa to funkcje zaliczające się do tzw. wyższych czynności mózgowych sterowanych przez procesy korowe. (...) Funkcje manualne i funkcje mowy są ściśle ze sobą powiązane już na poziomie neurofizjologicznym - ze względu na bliskość lokalizacji i powiązania funkcjonalne w organizacji mózgowej czynności. ze wzrostem precyzyjnej motoryki rąk, rosną też możliwości w zakresie motoryki narządu artykulacyjnego, pojawia się coraz więcej głosek i dziecko osiąga coraz większą kontrolę nad wydobywanym głosem. Dzieci ze znacznie upośledzoną motoryką, koordynacją statyczną i dynamiczną całego ciała, zaczynają mówić później i niejednokrotnie wykazują zaburzenia mowy.

5 ROK ŻYCIA

Dziecko ma 4 lata 0 miesięcy – 4 lata 11 miesięcy

- * **Dziecko powinno:**
- * wymawiać wszystkie głoski, o których mowa powyżej,
- * realizować poprawnie głoski tzw. szeregu syczącego – [s], [z], [c], [dz],
- * próbować artykułować głoski tzw. szeregu szumiącego – [sz], [ż], [cz], [dż];
- * **Dziecko może:**
- * zamieniać głoski:
- * [sz], [ż], [cz], [dż] na [s], [z], [c], [dz],
- * [r] na [l];

6 ROK ŻYCIA DZIECKA

Dziecko ma 5 lat 0 miesięcy – 5 lat 11 miesięcy

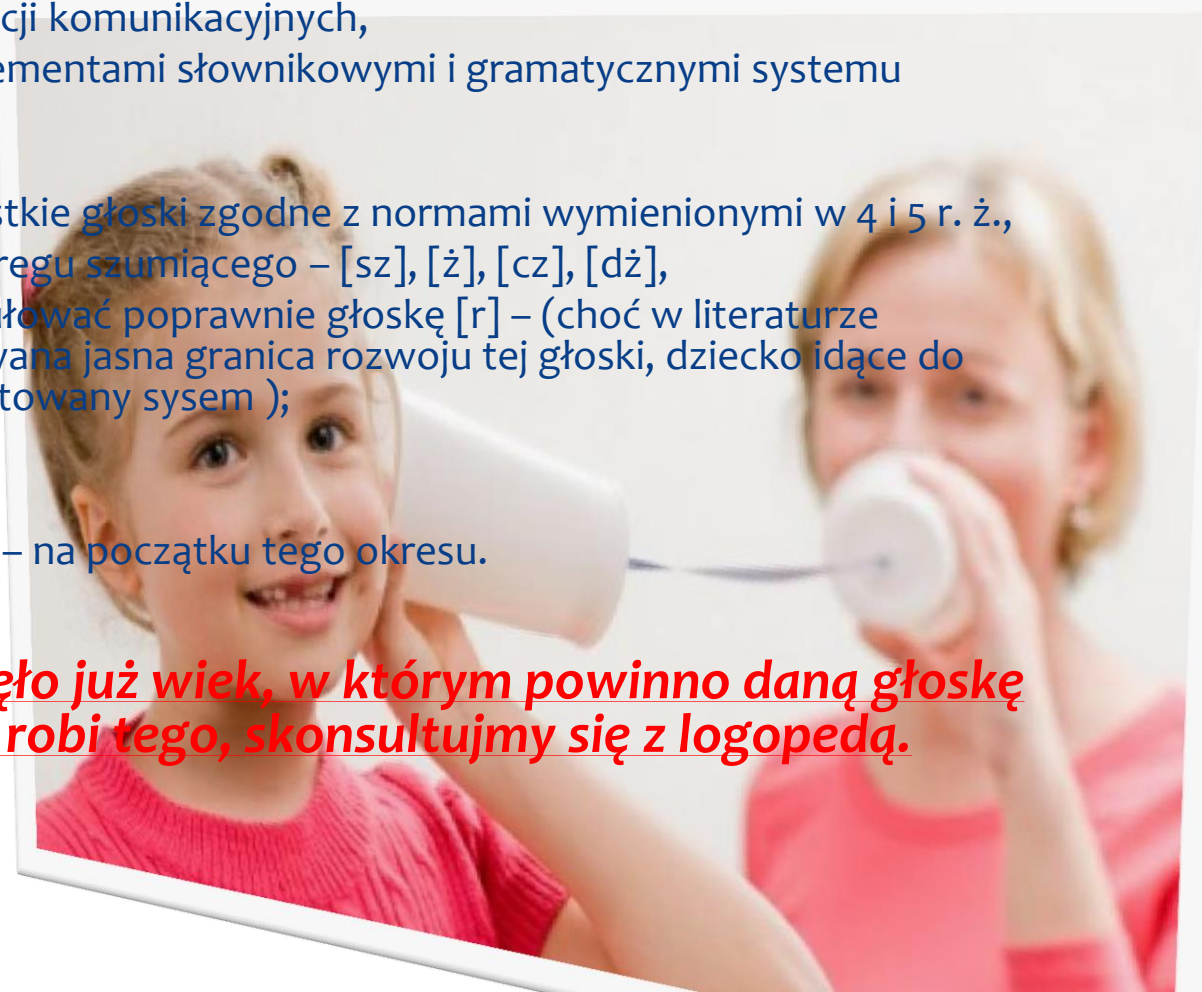
Umiejętności oczekiwane rozwojowo:

- * w pełni ukształtowany system fonetyczno-fonologiczny,
- * znaczny wzrost kompetencji komunikacyjnych,
- * swobodne operowanie elementami słownikowymi i gramatycznymi systemu językowego,
- * wzrost zdolności narracji,
- * powinno wymawiać wszystkie głoski zgodne z normami wymienionymi w 4 i 5 r. ż.,
- * realizować głoski tzw. szeregu szumiącego – [sz], [ż], [cz], [dż],
- * w wieku około 6 lat artykułować poprawnie głoskę [r] – (choć w literaturze przedmiotu nie jest podawana jasna granica rozwoju tej głoski, dziecko idące do szkoły winno mieć ukształtowany sysem);

Dziecko może:

- * zamieniać głoskę [r] na [l] – na początku tego okresu.

Jeżeli dziecko osiągnęło już wiek, w którym powinno daną głoskę wymawiać a nie robi tego, skonsultujmy się z logopedą.

Do podstawowych zadań dotyczących wspomagania rozwoju mowy dziecka 4-6 -letniego zaliczamy:

- * poszerzanie biernego i czynnego słownika dzieci w oparciu o i ich doświadczenia,
- * wyrabianie umiejętności poprawnego budowania zdań i łączenia ich w dłuższe wypowiedzi,
- * wdrażanie do swobodnego wypowiadania się na temat własnych przeżyć, obserwowanych przedmiotów, faktów, utworów literatury dziecięcej,
- * doskonalenie słuchu fonematycznego,
- * doskonalenie wymowy w zakresie poprawności artykulacyjnej, gramatycznej oraz wyrazistości wypowiedzi,
- * Możemy wykorzystać książeczki ćwiczeniowe zakupione w supermarketach, kioskach, świetnie sprawdzają się gry typu: memo, dobble, domino, piotruś, gry karciane, chińczyk, labirynt, 5 sekund, gorący ziemniak itp..

➤ Tor oddechowy

- * Kilka słów o połykaniu Szanowni rodzice, nieprawidłowe połykanie Waszego dziecka może mieć wpływ na powstawanie zaburzeń wymowy m.in. seplenienia międzyzębowego oraz może przyczyniać się do powstawania nieprawidłowości zgryzowych m.in. zgryzu otwartego.
- * Po pełnym wyrośnięciu zębów mlecznych u dziecka warto zainteresować się jego sposobem połykania. Wyróżniamy połykanie:
 1. Połykanie niemowlęce Dzieci w ciągu pierwszych lat życia połykają w sposób niemowlęcy. To znaczy, że podczas połykania język leży płasko w jamie ustnej, napiera o zęby lub wychodzi pomiędzy nie, a mięśnie ust się napinają.
 2. Jeżeli połykanie typu niemowlęcego jest przetrwałe, czyli nie przekształca się w połykanie dojrzałe w wieku 3-4 lat (po wyrośnięciu wszystkich zębów mlecznych u dziecka), może przyczyniać się do powstawania wad zgryzu i wad wymowy.
 3. Przyczyną przetrwałego połykania typu niemowlęcego może być zbyt długie karmienie dziecka pożywieniem papkowatym, nieprawidłowo dobrany smoczek i zbyt długie karmienie pokarmem z butelki, obniżone napięcie mięśniowe w obrębie mięśni aparatu artkulacyjnego, czy nieodpowiednia pielęgnacja dziecka.
 4. Połykanie niemowlęce przechodzi w dojrzałe po wyrośnięciu zębów mlecznych u dziecka, od około 18 miesiąca do 3 - maksymalnie 4 roku życia. Podczas połykania dojrzałego język wykonuje ruchy pionowe - podnosi się do wątku dziąsłowego za górnymi zębami, szczęki są zwarte a wargi nie zaciskają się. Przy prawidłowym połykaniu płyny nie wyciekają z jamy ustnej.

Bibliografia:

- ✓ *Cieszyńska J., Korendo, M. (2007). Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia. Wydawnictwo Edukacyjne: Kraków*
- ✓ *Demel, G. (1978). Minimum logopedyczne. WSiP: Warszawa*
- ✓ *Tomasello, M. (2002). Kulturowe źródła ludzkiego poznania. Państwowy Instytut Wydawniczy: Warszawa*
- ✓ *M. Przetacznikowa, H. Spionek, Wiek poniemowlęcy, [w:] Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży, red. M. Żebrowska, Warszawa 1986, s. 389-390.*
- ✓ *Burzyńska M., Wołoszyn M. Poradnik logopedyczny dla rodziców dzieci w wieku od 0 do 3 roku życia.*

Strony internetowe:

- ✓ logozabawy.pl
- ✓ logofigle.pl
- ✓ mojedziecikreatywnie.pl

Dziękuję za uwagę!!